

mans spreekt over de nesten van de metselbij, *Chalcidodoma muraria* F., en van *Osmia rufa* L. Van beide nesten gaan voorwerpen rond. Mede stelt hij ter bezichtiging photographieën van een merkwaardig mieren- en van een zeer groot wespennest (*Lasius fuliginosus* Latr. en *Vespa vulgaris* L.).

Goudvinken?

Toen ik heden bij ontvangst van afl. 11 het stuk van den Heer Mr. R. Bn. Snouckaert van Schauburg las, viel mij plotseling in, dat ik, in December op een prachtigen winterdag buiten wandelende, een paar vogels opmerkte, die mij onbekend waren en U zou mij een genoegen doen, zoo U mij uit onderstaande beschrijving zoudt kunnen zeggen, met welke soort ik kennis heb gemaakt.

De kleur op den rug was mooi glanzend licht bruin, eenigszins gestreept, die op de borst was prachtig oranjegeel en zoo ik mij goed herinner, een randje witte veertjes bij de oogen. De oranjekeur was bij het mannetje veel helderder dan bij zijn wederhelft. (Om deze reden vermoed ik trouwens een paartje gezien te hebben). De vogels waren iets grooter dan gewone musschen en distelvinken, in wier gezelschap ze rondvlogen. De snavel was, voor zoover ik zien kon, stomp.

J. R. HELDER.

Zeer waarschijnlijk waren het goudvinken

T.

N. B. Als curiositeit deel ik U mede, dat mij op 7 Januari een prachtig exemplaar van *Vanessa Io* L. werd bezorgd, dat in een der straten rondvloog. Ik ontving het diertje 's avonds en het sliep toen weer, terwijl het thans zijn verderen rusttijd doorbrengt in gezelschap van een jonge rups van *Arctia caja* L.

Boerenzwaluwen.

Op bldz. 250 van no. 10 van *De Levende Natuur* vraagt de heer A. C. Oudemans aan natuurvrienden om hun waarnemingen mede te deelen, omtrent de broedplaatsen van boerenzwaluwen e. a.; meer bepaaldelijk omtrent de vraag of deze soort ook buitenshuis haar nest maakt. Voldoende aan dat verzoek, neem ik de vrijheid u te melden, dat de boerenzwaluw (*Hirundo rustica* L.) volgens mijn waarnemingen zeer dikwijls buitenshuis broedt, aan huizen (die ik kan opnoemen), aan schuren en andere gebouwen. Meestal is het nest dan aangebracht onder een balkon, luifel, of iets dergelijks, dat zelfs niet eens veel behoeft vooruit te steken, mits het nest maar van boven eenigszins gedekt zij.

Gelijke waarneming werd herhaaldelijk gedaan door een mijner goede bekenden te 's Gravenhage, die ook wel eens in dit Tijdschrift een opstel levert. En ongetwijfeld hebben nog veel meer personen opgemerkt, dat *H. rustica* zowel binnen als buiten gebouwen haar nest maakt.

Doorn.

SNOUCKAERT.

Een nieuwe Club.

Schoonhoven. Alhier is opgericht een club voor Natuurstudie met aanvankelijk 12 leden. Het doel der vereeniging is o. m. het instellen van een nauwkeurig onderzoek naar de flora en fauna der Krimpener-, Lopiker- en Alblasserwaard en het aanleggen eener bibliotheek van natuurkundige werken.

Het bestuur bestaat uit de heeren H. C. GELOK, J. J. SCHEP, beiden onderwijzers alhier en J. KORTLAND, onderwijzer te Streefkerk, respectievelijk president, secretaris en penningmeester.

Herbarium.

Zoudt u zoo vriendelijk willen zijn in *D. L. N.* te vragen, wie genegen is met mij ruilhandel in Herbarium-exemplaren te doen, en er het verzoek bij voegen, mij dan te schrijven? Ik heb n.l. de collectie van Noorthey in orde gebracht; deze bevat vele zeldzame en mooie planten, maar alleen uit deze streek en nu wil ik op deze manier beproeven de collectie uit te breiden. Krijg ik nu van meerdere menschen exemplaren toegestuurd, dan komt één daarvan aan Noorthey en gebruik ik de overige weer, om iemands anders wenschen te bevredigen.

FLORIS T. H. JANSSEN.

Noorthey bij Voorschoten.

Heksenbezem.

Zou u me in uw tijdschrift *D. L. N.* s. v. p. willen mededeelen of ik goed gezien kan hebben, n.l. dat in den 3den boom van de Utrechtschestraat af geteld, op de Heerengracht, op dat deel gracht, waar de Amsterdamsche bank is, zich een heksenbezem bevindt.

Amsterdam.

A. L. HAGEDOORN.

Ja stellig, het is er een.

T.

Spelletjes met Planten. Wie helpt er ons aan meer?

Armbanden en haartooi van madeliefjes, een krans van eikeblaren, 't opgooien van den-, esch- en ahornvruchtjes, fluitjes maken van wilg, toeterkruid en riet; tooverdoosjes van de vruchten van 't kardinaalshoedje, schiepje van rietbladeren, kettingen en krulfiguren van paardebloemstengels, tatoeëren met de vruchtsteeltjes van linden, waarzeggen met composieten-kaarsjes; spatten van bladeren, pijpjes en kettingen van eikels, leidsels van kastanjes, roode inkt maken van klapprozen, portretlijstjes van eikels, mos en dennekegels; kruipertjes van muizegerst; groen kleuren met heete tabaks-rook van scabiosen-bloemen; werpslingers van biezen, gras en lischdodden.

H. en T.

Verkleuren van Vlindervleugels.

U zoudt mij een groot plezier kunnen doen, door mij een middeltje op te geven, waardoor de kleur der vlinders niet verschiet.

Lith, Noord-Brabant.

W. FRIJLINCK.

De kleur der vlindervleugels verschiet niet of bijna niet, als u de opgezette dieren buiten stof en zonlicht houdt.

T.

Vogelvoeding.

Een lichte mooie winterdag; de rijp ligt als ruwe, witte kristallen en veeren over takken en grassprietten; heldere waterdruppels fonkelen in diamantgloed; een teere winterzon trekt de neveldampen op en hult het mooie witte landschap in lichtschijn.

Onvergelijkelijk mooi — en wat het genot nog verhoogt is het leven in de vogelwereld, al het drukke gedoe der vele vogels in die witte tooverwereld.

Maar juist hun zoeken; hun tjlpen, het druk heen en weer gefladder, zelfs van de schuieren tot vlak bij de woningen, is wel het bewijs, dat de honger nijpt, dat het zoeken naar hun dagelijksche kost, erg bemoeilijkt wordt in dien harden grond en dat ze daarom gedreven worden om vlak bij te komen zoeken naar wat afval of naar wat de vogelliefhebber voor ze uitstrooit.

Vlak voor mijn raam in de lange berijpte grassprietten zit een mooie specht: ze huizen hier veel in de buurt en zomers kan men dagelijks hun aanstekelijk komisch lachgeluid hooren, maar zóo vlak bij en zoo tam als een huis-musch zag ik ze nog nooit te voren.

„Pik, pik,“ gaat de lange fijne snavel langs de grassprietten in den grond en bij iedere buiging van den kop komt het prachtig rood te voorschijn, dat, als bij een Oosterschen vogel, zoo rijk afsteekt tegen het groen; 't zijn de kleuren van een papegaai tegen het sneeuwwit.

Lang kan ik hem daar op mijn gemak gadeslaan; als een scherp, geoefend jager steekt hij iederen keer zijn kop lusterend in de lucht bij het minste alarm, om zich dan weer in zijn werk te verdiepen.

Begrijpelijk is het, hoe hij met dien fijnen sterken snavel door de bast der boomen weet te dringen en de ronde gaten boort om de rupsen te vangen en er uit te kloppen. Eindelijk krijgen de eksters hem in het oog en ze omfladeren hem krijschend, laten hem niet met rust tot hij eindelijk de wijk neemt.

't Zijn rakkers, die eksters, brutale dieren, die altijd het beste voor zich nemen, maar ze hebben toch ook honger en ze zijn zulk aardig altijd vrolijk gezelschap op het grasplein met hun helder-afstekende kleuren en hun deftigen voornamen dans; ook leiden ze zulk een trouw familieleven altijd twee of drie paren, méér nooit, zitten hier geregeld om het huis.

Zelfs een groote, zwarte, sombere kraai komt er bij en eenige gracieuse, maar sluw-uitziende vlaamsche gaaien (meerkollen, merriekollen noemt men ze hier). Dan vlak om ons heen soms groote vluchten mooie zware dikke woudduiven

met hun witten ringkraag; ook deze schuchtere dieren, die opvliegen bij het minste geluid moeten wel honger hebben, om zich zoo dicht in de buurt der huizen te wagen; maar allicht is er nog een enkel boekenootje onder de beuken blijven liggen.

Voor al deze groote vogels is het nuttig, in den herfst eikels en beukenootjes te zamelen en die in den winter te strooien.

Verder komen er nog lijsters, vooral de dofbruine, die hier veel huist; dan een heir van lieve kleine bedrijvige vlugge vogeltjes: meesjes en keepjes, boomklimmertjes en wat niet al. Een vogeltje komt geregeld aan de andere zij van de karren, waar niet het groote vogelpubliek komt, en geeft daar kennis van zijn komst en vraagt geregeld zelf om voer. Maar juist die weet ik niet thuis te brengen; 't is een vogelje, grooter dan de meeste kleinen, havannahkleurig van borst, lei-blauw van rug, een platte groote kop, eenigszins in het fatsoen van den ijsvogel, lange bek en een paar zwarte ronde strepen over de wangen, als het baardmannetje heeft. Wat kan dit zijn? (De boomklever of blauwspucht). (H.)

Het is zulk een genot, zelfs in wintertijd, die bedrijvige vroolijke vogelwereld en het is zulk een dankbaar werk den nood te verlichten; weldra klinkt om ons heen weer hun opbeurend, troostend gezang.

En hiermede doe ik een beroep op allen, tot het uitstrooien van voeder in wintertijd; buiten en in stadstuinen, maar voornamelijk buiten, waar zoo vele vogeltjes nooddruftig zijn.

Kruimels en brood zijn altijd bij de hand; vogeltjeszaad en hennep licht te bekomen, evenals wat boekweit; en wat spek of vet voor de meesjes.

Een aardig werk voor kinderen zomers is het verzamelen en drogen van de pitten der uitgebloeide zonnebloemen; ik strooide heden zonnepitten, die ik voor twee jaar reeds zamelde, heerlijk malsch en frisch uit een bus, en de vogels vlogen af en aan, als of er vogelfeest was!

En niet alleen vogelfeest, maar ook menschenfeest is het, waar veel vogeltjes huizen, dus — op tot vogelvoeding! Daarbij wel in aanmerking te nemen, dat men rustig en doorzacht te werk moet gaan, om de vogeltjes niet te verschrikken en op den duur hun vertrouwen te winnen.

Flevorama, Jan. 1900.

A. F. DUDOK VAN HEEL.

Dankbare vogeltjes

Onder dankzegging voor het genot, dat het Tijdschrift, *De Levende Natuur*, mij steeds verschaft, wilde ik U hier iets mededeelen, dat mij al sedert eenigen tijd groot genoegen aanbiedt, en zeker zeer nuttig en aangenaam is voor degenen, die mij dat genoegen brengen.

Voor al dient U te weten, dat ik hartstochtelijk veel van vogels houd, ze op allerhande manieren tracht te beschermen, en voor hun welzijn te zorgen.

En nu in dezen harden wintertijd er niets voor onze zangertjes op boom of veld aanwezig is, wat hun tot voedsel kan dienen, strooi ik broodkruimels, doch daar krijgen de brutale musschen meest het grootste deel van; en als mees of roodborstje komt, is er niets over. Nu heb ik spek genomen, doch ongezoeten; aan stukjes gesneden; door elk stukje een ijzerdraadje gestoken, en zoo omgebogen, dat het spek er niet kan afvallen, en die ijzerdraden, hier en daar, in den tuin opgehangen; ook aan het ijzergaas van de waranda. Op twee plaatsen heb ik zelfs een rauwe varkenslong bevestigd; ook eene groote aantrekkelijkheid voor de meezen. En ziet, na verloop van een paar dagen, kreeg ik mijn loon, want daar kwamen de kleine kunstmakertjes; pik je niet, zoo heb je niet; srie, srie juichen zij; en buitelen, en klimmen; dat het een lust is; soms hangen zij onder aan het spek, alsof zij willen toonen, dat zij hun voedsel wel meer aan den onderkant bekijken; kortom, ik heb genoegen en help mijn weldoenertjes van de vruchtboomen door den winter heen, en door 't koude voorjaar, dat voor de vogeltjes net zoo erg is.

Nu moet ik U nog doen opmerken, dat de ondervinding mij heeft aangetoond, dat de musschen ook wel spek lusten, doch bang zijn voor de dunne, heen en weerschommelende draadjes; dus, hoe vrijer men de draden hangt, hoe beter; in elk geval in het midden van een open ruimte en niet, zoo als ik ook gedaan had, vlak bij een paal of muur, want dan komt de musch er van den zijkant bij; vandaag had ik zeker wel drie soorten meezen ten bezoek. De lijster schijnt niet van het vleesch te proeven; als hulp in

diens nood hoorde ik halfrotte appels aanprijzen; ik zal het beproeven. Nu dacht ik, misschien wilt U het ook aan meerdere vogelvrienden bekend maken, opdat deze wijze van hulp nog aan vele vogeltjes in het koude voorjaar en in de volgende winters zou ten goede komen.

Mocht U soms een deel van dit schrijven willen openbaar maken, dan verzoek ik U beleefd, niet *mijn* naam er onder te plaatsen, doch een geheime; b.v. Odilia; deze naam is eene stille hulde aan Mej. O. A. Corver, schrijfster van een keukenboek, waarin geen voorschriften ter bereiding van zangvogels zijn opgegeven, omdat die geen menschenvoedsel zijn. Als het U aangenaam is, zal ik U een leelijke streek van een spreekwoord vertellen; een voorval bij ons in den tuin.

ODILIA.

Heel gaarne hooren wij die spreekwoordenstreek, maar waarom uw naam niet te noemen; 't is toch geen roman, die u schrijft. Wij weten wel dat velen zich geneeren, zich met zulke dingen als dierenbescherming enz. te bemoeien, omdat 't domme publiek ze beuzelingen noemt; maar juist dat idee, die minachting moet bestreden worden door openlijk handelen, dan ziet niemand er ten slotte iets vreemds of iets nietigs in. H.

Antwoord op zwaluwen, vogelnamen, en weer eenige vragen.

a. In antwoord op de vraag van Dr. A. C. Oudemans in *De Levende Natuur*, zij het mij vergund U mee te deelen, dat de boerenzwaluw in Voorschoten en ook in de omstreken van Doetichem zijn nest dikwijls buiten maakt. De eigenlijke zwaluwen worden daar niet in soorten onderscheiden; op de dorpen zijn huis- en oeverzwaluw dikwijls onbekend, ze heeten alle „zwalever,” Groote en kleine roofvogels worden in de Graafschap steeds „stootvogels” genoemd. In het onderscheiden van soorten vogels of insecten zijn de nijvere Graafschappers overigens niet sterk; het determineeren van dag- en nachtvlinders (panneveugele en oeles) is ook een van hunne zwakke zijden, vooral de laatste wekken afschuw. Een vriend van mij, die in de vacantie een Catocala naudta ving, kreeg van een voorbijganger den volgende raad: „Jongenheer (iemand met een boord, zonder grijze lokken) wa 'k maar zeggen wil, Jongenheer, zeg ik, wes moar veurzichtig met dat dink, griep em bij de kop of bij de start, want dat mèl op de vleugels is venien, da's zoad en doar kump van alle ontug uit: graffeltande, pieren, roepen en zuk grei; en as ze ow oaver de hande miegt, gif et bloarn” en gedurende het verdere verloop der les in de natuurlijke historie, betoogde hij nog herhaalde malen, zijne woorden kracht bijzettende door het handig manoeuvreeren met een dros Amersfoortsche varinas tusschen zijn bakkebaardjes, dat het meel op de vleugels der nachtvlinders venijn is en het zaad, waaruit oormormen, wormen en rupsen voortkomen; terwijl het vocht, dat sommige nachtvlinders bij aanraking uitwerpen, blaren veroorzaakt.

b. De opmerking van den Heer Veen uit Haarlem over rupsen van *Vanessa cardui* kan ik bevestigen, daar het mij ook gelukte eenige exemplaren op te kweken.

c. Dezen zomer heb ik van vrij nabij op els een vlinder gezien, veel overeenkomende met *Apatura iris* (♀), zou het *Limenitis populi* kunnen zijn? Is *L. populi* reeds in ons land gevangen na die overlevering, door Snellen aangehaald? Een inlandsch exemplaar van *Apat. iris* (♀) heb ik in mijne verzameling; het scheen mij toe, dat er verschil was.

d. Alle exemplaren *Limenitis sibylla* ving of zag ik op els, terwijl de rups op *Lonicera* leeft; zou die vlinder soms het kleverig vocht op die bladen als voedsel gebruiken?

Voorschoten.

G. J. KLOKMAN.

Leeraar. Bijz. Gymnasium Noorthey.

Uw aanbod wordt in dank aanvaard.

Ad. c. *Lim. populi* is nooit met zekerheid in Nederland gevangen. Ad d. Best mogelijk; de rups leeft in elk geval uitsluitend op *Lonicera*-soorten.

T.

Aangeboden: voor de helft van den prijs. De vier verschenen jaargangen van *De Levende Natuur*; gelezen, maar niet door een leesgezelschap en niet gebonden.

W. L. WELTER Wlzn.

Den Haag, Daendelsstr 40.